

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně zl. 1.40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
jednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
buďtež zasílány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každý pátek.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

30. ledna 1697 nar. J. J. Quantz, výt. flét. a sklad. — v Oberšedenu (v Ha-
noveránsku).
" " 1797 nar. Frant. Šubert, slov. sklad. — ve V-dni.
" " 1798 nar. E. B. Reissiger, sklad. op. — v Belzigu.
" " 1844 nar. Karel Wien, houslista — v Praze.
" " 1847 I. provoz. Macourkovy zpév. „Žižkův dub“ — v Praze.
1. února 1789 nar. Hippolit Chelard, skladatel op. — v Paříži.
" " 1849 I. provoz. Mendelssohnovy hudby k Racinově tragedii „Nathalii“
v Lipsku.
" " 1871 † Aleks. Nikolajevič Šerov, op. sklad. — v Petrohradě.
2. " " 1594 † Giovanni Pierluigi Palestrina, nejslovutnější skladatel církevní
vě. u svého — v Římě.
" " 1714 nar. Bokumír Aug. Homilius, varh. a sklad. — v Rosenthalu.
" " 1803 nar. Leop. Eugen Měchura, sklad. — v Praze.
" " 1825 I. provoz. Rossiniho zpěvohry „Lazebník sevillský“ po česku —
v Praze.
" " 1826 I. provoz. Fr. Škroupa operety „Dráteník“ — v Praze.
3. " " 1736 narozen Jan Jiří Albrechtsberger, theoret. a sklad. — v Klster-
neuburgu.
" " 1809 nar. Fel. Mendelssohn-Bartholdý, výt. skladatel — v Hamburku.
" " 1841 nar. Filip Bláha, prof. na pražské konservatoře — v Praze.
" " 1846 † Jos. Weigl, op. skladatel — ve Vídni.
" " 1848 I. provoz. Mendelssohnova oratoria — v Lipsku.
4. " " 1781 † Jos. Mysliveček (nazvaný Venatoriat a „il divino Boemo“ sklad.
— v Římě.
" " 1841 I. provoz. Richarda Wagnera koncertní ouvertury — v Pnříži.
" " 1864 † Jan Chmelenský, sklad. — v Bavorově.

O vývinu písně národní a jejím významu.

Sděluje V. Novotný.

(Pokrač.).

Převrat, jež v celé základní dosavadní soustavě hudební r. 1600 Vlachové provedli, vítězně si klestil cestu přes Alpy a v krátké poměrně době spůsobil v celé téměř Evropě dokonalé znovuzrození umění hudebního na jednoduchých, přirozenějších a svěží době nového věku přiměřenějších základech. Vlachové zdědili v té době výtečný smysl pro umění hudební po Nizozemcích — zdědili též slávu jejich; nebo jako před tím bráni jsou ku dvorům střeoevropským jen Nizozemci co dvorní varhaníci a skladatelé, tak jsou

podobně i Vlachové v dobách těch na nejpřednější místa v oboru hudebním ku všem dvorům povolá-
vání a nejvyššími poctami vyznamenávání. Tak již za Rudolfa II. (1576) skláněl se v Čechách vliv Ni-
zozemců k západu a výtečná kapella dvorní byla
převážnou většinou obsazena umělci vlašskými,
kteří neustále větší u nás oblíby docházeli. Tím
spůsobem získala si hudba vlašská v Čechách hoj-
nost přívržencův i ctitelův a změnila v krátké době
v míře nápadné živel domácí hudby národní. Vliv
hudby vlašské stupňoval se ještě více za panování
Ferdinanda II. (1619—37), zdařilého to vychovance
otců Jezovitů, kde v době nejkřutějšího pronásledo-
vání a katanování protestantů, oněch dědicův a horli-
vých pěstitelův vznešených písní husitských v Če-
chách ctihodní otcové ti o všemožný lesk zevnější
při službách božích se starali, aby jen tím více lidu
v chrámy své přivábili.

Že ku zvýšení lesku v chrámech svých především
hudby používali, jest pochopitelno; že pak co horliví
pěstitelé a přívrženci nové tehdy hudby vlašské je-
dině tuto co svůdnou krásku na svých kůrech vysta-
vili a ku všeobecné oblíbě přivedli, tož známo. Každý
klášter, každý kostel obdržel zvláštní fond ku udr-
žování pravidelné hudby chrámové. Obyčejně bylo
přijímáno na každý kůr 6 až 8 hochův ku zpěvu
(choralistův), kteří za to od klášterů šaceni i živeni
a spolu s ostatními instrumentalisty, v jichž čele stál
řiditel kůru, vydržování a v hudbě dále cvičeni byli.
Poněvadž tu však jen tací hoši byli přijímáni, kteří
již dostatečné pevnosti a obratnosti ve zpěvu byli do-
sáhli, proto snažili se obyčejně rodiče z chudších tříd
lidu jak vesnického tak městského, lákání jsouce vy-
hlídkou na skvělé zaopatření dětí svých, aby tyto
záhy v začátcích umění hudebního vycvičiti dali tak,
aby hudebně nadaným těm dětem kůr klášterní a
tím i zdroj k dalšímu jich zaopatření otevřen byl
To jakož i přirozené skvělé hudební nadání národ.

českého přispělo znamenitě k rozšíření nové té hudby po všech vrstvách obecnosti českého, tak že v té době i v nejmenší míře na hudební schopnosti se větší kladla váha, než na vše ostatní. Bývalá národní píseň česká, která — jak dříve jsem naznačil — co ozvěna skvělých písní církevních ze zlaté doby panování Karla IV. pojednou vykvetla v nejprudší době válek husitských, vytratila se poznenáhla s vystěhovalci a vypovězenci českými v krutých těch dobách pronásledování protestantův. Stopy písně husitské ovšem docela nevymizely, však vlivem nové hudby, jež nyní ve všech chrámech českých zaznívala, byly formy mnohé staré, ode dávna oblíbené národní písně téměř k nepoznání změněny. Za vlády Ferdinanda III. (1637—57) jezovité ve svých seminářích hudbu za obligatní předmět považovali. V době té učitel bez dovednosti a znalosti odboru hudebního nebyl možným, takže oba názvy: „pražští studenti“ a „pražští muzikanti“ považovány byly za identické.

S dvorem a s jezovity začala i šlechta venkovská závoditi v pěstování hudebního umění. V době té v Čechách nepřijal šlechtic nikoho do služby, kdo nevyznal se na některém nástroji hudebním. Služebnictvo to provádělo, kdykoli nějaký cestující umělec vlašský se objevil, ku počtě jeho skvělé koncerty, na jichž programě skvěly se především skladby krajanův jeho; po skončeném koncertu stál pak syn některého uhlíře ze Šumavy nebo Křivoklátska s ubrouskem v ruce za křeslem vznešeného cizince.

Kdo v semináři se hudbě vycvičil, kdo v neúrodné krajině nic vydělati nemohl či na práci ruční co namahavou zanevřel, hleděl co hudebník k lepšímu se dostati stolu, ano odvážnějším se i poštěstilo, že co virtuosové pod přijatým vlašským jménem slávou ověnčili skráně své. Za Josefa I. (1706—1711) zakládány jsou zvláště v Čechách s nejskvělejší výsledkem téměř v každé vsi školy hudební. Nejen zpěv a nástroje smyčcové, nýbrž zvláště nástroje dechové jsou s oblibou pěstovány. Hudba byla prostředkem k cíli i později samým cílem všech snah. Není divu, že v té době znova se vyvinuvší píseň ná-

rodní co ozvěna všeobecného hudebního rozechvění v Čechách přijala nejen základ tonin moderních, nýbrž i melodickou formu nové hudby té.

Jediným zvláštním živlem lišila se tato nově povstalá národní píseň česká nejen od umělých forem vlašských nýbrž i od písní ostatních sousedův, u nichž se jmenovitě v Bavorsku a Sasku současně na témže moderním základě národní píseň vyvinula. Ostře vyznačený, bujarý, více ku komice se klonící rytmus dodával hudbě té v Čechách se vyvinuvší zvláštní originelní ráz, čímž se vyznamenávala hlavně před tvary vlašskými, z nichž původně byla čerpala. V hojnosti tu byly prováděny s neobyčejnou živostí pochody, podivuhodné tance, malé partity a sonaty pro dechové nástroje, jež vesměs nápadnými byly svou zvláštní ostře rytmickou akcentuací.

Za vlády Karla VI. (1711—1740) dostoupilo hudební umění v Čechách v praktickém ohledu k stupni nejvyššímu. V dobách těch r. 1723 dáváno bylo nedaleko Prahy pod širým nebem obrovské představení operní, první to „monstre-koncert“ při němž účinkovalo 1000 zpěváků a instrumentalistů, kteroužto massu dirigovali čtyři kapelníci ze čtyř polokruhů se rozpínajících návrší. Podnik ten na poměry tehdejší ohromný svědčí příliš jasně o množství dobrých výkonných sil v Čechách.

Touž měrou, jakou podporoval dvůr hudbu světskou, zejména „vlašskou operu“, snažili se i kláštery a zejména spolky literácké skvělého dodati lesku službám božím pomocí hudby, což se jim v také míře podařilo, že v době té poznovu se vyšínula církevní hudba česká k stupni nejskvělejšímu. Literáci povstali asi v polovici 15 st. dle vzoru a v jistém smyslu co dědicové meistersingrů, od nichž lišili se jedině tím, že byli více spolkem hudebním, kdežto meistersingři byli spolkem, jehož předním účelem bylo pěstování básnictví. Spolky literácké měly zvláštní výsady i práva a pěstovaly výhradně hudbu chrámovou; zrušeny byly Josefem II., jich jmění jest přiřknuto školám a chudobincům, jich skvostných kancionálů pak používali kostelníci ku zalepování děravých měchů a varhan!

FEUILLETON.

„Čarostřelec“ v Římě.

Pakliže dříve hudebník některý, jehož muza vykvetla pod nebem severním, mezi zdě svatého Říma zavítal, tu jej první cesta jeho zajisté vedla ku kapli sikstinské, aby v bleskurychlém kmitání se tužky přiostržené načmáral si ona podivuhodná themata starožitných těch zpěvů, lamentací a improperií, či ssál rozkoš z nadpozemských tonů hlasů kastratových a mohutných přesně secvičených sborů tamnějších. Pakliže měl dobrý žaludek, jenž delší půst snést dovedl, mohl jíti hned odpůldne do chrámu Jezuitův poslechnouti si slavný jich sbor, dále na nešpory do chrámu Svato-Petrského a pakliže byla náhodou neděle, tu mohl si ještě k tomu ke všemu poslechnouti libezný sbor paní i pannen v kostele sv. Trojice. Tak mohl putovati od chrámu ku chrámu, od kaple ku kapli a s holí poutnickou dosíci tu

mohl více požitků hudebních za jediný den než doma za celý rok. Jen jednomu místu musel se vyhýbovati, nechtěl-li si pobyt v Římě pokaziti: totiž vlašské opeře, neboť co na pracích domácích skladatelů snad bylo náhodou dobré, to zajisté bylo špatně provedeno — a dobrý Řím byl vždy pověstným mistrem ve špatném provádění oper. Nyní však se poměry změnily. Čilejší život proudí se žilami operními v celé Itálii; vždyť nedávno jsme ještě všichni s úžasem četli, že dokonce již Wagnerův „Tannhäuser“ a „Lohengrin“ překročil směle nebetyčné Alpy.

V horní Itálii jsou ovšem poměry uspořádanější. Časem zajisté i pro Řím to bude míti blahodárných následků pro budoucnost. Dosud to ovšem s operou římskou vypadá poněkud bledě; o jakémsi „repertoiru“ nedá se valně ani mluvíti; neboť pakli že se na př. po

Nebyla to však ona zbožně jednoduchá hudba staré doby, Karla IV. nýbrž nádherná z operní půdy vzatá a bohatými efekty orkestrálními vyšperkovaná hudba slohu moderního. Tak zvaný „stile concertante“ rozhostil se po všech kůrech. Že největšího vlivu měla vlašská opera v Praze zvláště kolem roku 1770 pod řiditelstvím Bustilliho na vývoj hudby české, dá se snadno uhadnouti. Celkem můžeme považovati druhou polovici 18. st. za novou zlatou dobu umění českého — v praktickém ohledu: doba ta věru byla přebohata na výtečné varhaníky, znamenité houslisty, hobojisty atd.! virtuosové na lesní roh, jež přinesl hrabě Špork z Francie, konali divy a zázraky u vyvíjení technické obratnosti, harfa v průvodu triangu zaznívala — jak Burney líčí — po všech ulicích městských a stala se v krátkce oblíbeným nástrojem něžných srdcí ženských a nesměla chyběti v žádné zámožnější rodině podobně jako v nynější době piano. Ve všech evropských divadlech vládli Češi orchestrem. Mozartovy opery byly — jak každý ví — nejdříve v Praze uznány a oceněny.

Praha stála v čele všeobecného ruchu tehdejší doby. V této skvělé době vydařilo se v Čechách množství více méně dokonalých skladatelův: Mysliveček (pod jménem Venetianini co výtečný skladatel oper i v Itálii znám), Bendové, Ségert, Bixi, Dušek, oba Koželuhové, Mašek, Kuchař, Jirovec, Vitásek, Vranický, Tomášek, Mošeles — snad i Glucka smíme mezi své počítati. Psali snad tito mužové v Čechách narození či aspoň vychování v nějakém zvláštním stylu českém? Pohledme v jich práce a shledáme, že část jich psala ve slohu novoitalském. větší část pak ve slohu skvělého trojhvězdí slavné tehdejší školy vídeňské, ve slohu Haydna, Mozarta či Beethovena. Skladby všech tu jmenovaných mužů, zvláště z oboru komorní hudby s velkou oblibou jsou pěstovány v domácnostech českých, jak v městech tak na venkově. Vliv skladeb těch na tvar národní písně české nedá se zapříti. Daleko většího vlivu na národní píseň měla hudba taneční, jež v té době k znamenité výši v Čechách se po-

vznesla. Z počátku bylo zvykem nové tance příležitostně extemporovati; Dionys Weber počal první dokonalé skladby taneční pro celý orchestr sázeti.

Po něm rostli noví skladatelé taneční jako houby po dešti; ano během času vyvinul se v oboru tom takový luxus, že pro každou novou zábavu nové tance objednávané byly — obor taneční hudby rostl do nekonečna. Všecko chvávalo ve zkoušky taneční ze zvědavosti po novinkách, jichžto množství tak vzrostlo, že mnohdy plné koše nebo trakaře tanečních kusů ku zkoušce bylo dováženo. Z počátku, kde obyčejně brány jsou motivy ku tanečním kusům ze skladeb mistrů dokonalých, vyznamenávala se hudba taneční ušlechtilostí forem svých; během času sklesla však v kal trivialnosti. Mezitím vlašská opera docházela neustále větší oblíbenosti v Praze a brzy se stala všeobecným zdrojem všeho nového tvoření uměleckého, ba i obor hudby chrámové dokonale opanovala, tak že na počátku našeho století hudba chrámová v Čechách na bídném stupni prázdny smyslnosti se nalézala. Mše Haydna a Mozarta, ač v ušlechtilém slohu psané, přece nemohly býti žádnou spásou pro hudbu chrámovou, poněvadž nebyly psány v přísném slohu církevním, nýbrž v slohu divadelních sborů a arií s průvodem orchestru. V tehdejší době panoval v Čechách zvláštní ten zvyk, že musel školní představený, jež byl spolu řiditelem kůru, vulgo „kantor“, každoročně jednu novou mši vlastní práce provésti; jinak byl považován za nedouka a co takový ze služby propuštěn. Snadno lze uhadnouti, co tu vše v Čechách přišlo na světlo boží, když každý kantor v úzkosti aby nepřišel o svůj chléb o přítrž komponoval! Celkem možno říci, že vlašský sloh operní a skladby vídeňských klasikův valně změnily formy národní písně české. O tom svědčí naše naše národní písně sebrané ve sbírce Erbenově dosti jasně, jež vesměs spočívají na základech moderních tonin a co do forem melodických spříbuzněny jsou s nově se tu vyvinuvšími národními písněmi ostatních národů západoevropských. Jedině zvláštní jich rytmický živel dodává jim rázu vyminečného, s nímž nesetkáváme se u národův

celý říjen střídala Verdiova opera „Due Foscari“ s Gounodovým „Faustem“, stala se v listopadu tak dalece jakási změna v repertoiru, že se začal opět Faust s „Due Foscari“ střídati — až pojednou ve věčné této motanici vyšlehlo slabé světýlko; z počátku mluvilo se něco o Webrovi a o „franco arciere“, jiní opět mluvili o „franco cacciatore“ až konečně světýlko zaplanulo v mohutný plamen. Mezitím co se mnozí ještě hašteřili o titul, stal se onen pro Vlchy věru „nevyslovitelný“ Freischütz — tak totiž titul zněl na nárožních cedulích — skutkem živoucím.

„Viděl jsem zde,“ píše dopisovatel jistého listu německého, „Gounodova „Fausta“, a dle toho, jak byl dáván, nětěšil jsem se příliš na Webrova národní operu; avšak abych uspokojil čtenáře, podotýkám již ku předu, že byl „Čarostřelec“ s větší láskou, snahou i delikatesou proveden, než dílo Gounodovo.“

Nelze si také věru žádnou představu o tom učiniti, jak

báječně přehání ku př. zdejší zpěvák (Giulio Petit) svého „Mefistofela“. Od hlavy až k patě v křiklavě červených, těsných šatech s červenou parukou a červeně po tvářích natřen, tak objeví se v červené záři svítlen, rozpíná svůj kulatý červený pláštík ramenoma na prave i levé straně jako křídla netopýřl, kroutí se jako ouhoř přes jeviště, tropí neslýchané harlekyny-ady a konečně vyhodí před obecenstvem hlavní svůj trumf v kostelní scéně tím, že pronásleduje ubohou Markétku doslovně krok za krokem, všude jest jí těsně v patách, k vůli změně skočí jednou na pravo, po druhé na levo, v zad i v před a neustále podle reglementu v červeném reflektovaném světle. Obecenstvo jest samým obdivem celé bez sebe! Tento obratný pěvec dával „Kašpara,“ a šťastně přenesl i do této úlohy ony červené kalho'y; červené osvětlení bylo ovšem ponecháno až do strachomorny, kde skutečně byl vypálen skvělý ohňostroj z množstvím raket, tak že to v samém peklu lépe vypadati ne-

západoevropských, rázu totiž speciálně slovanského. Jak bychom z této zvláštnosti, jež české národní písní k určitému typu dopomohla, kořistiti mohli, o tom později; z tohoto však přehledu o vývinu naší moderní národní písně, opírajícím se o prameny vesměs hodnověrné, bude doufám zřejmě, mnoho-li čistě českých elementův se v naší národní písní nalezá a pokud as můžeme naší národní píseň bráti za základ zvláštní „české hudby.“ Jsou však mnozí, kteří rozšiřují tento základ hudební a praví, že staviti máme na základě všech slovanských písní národních. Abych objasnil poměr národní písně ostatních Slovanův k naší, podám krátký přehled vývinu národní písně u nejmohutnější větve východoslovanské, u Rusův.

Hudba, kterou nyní v Rusku slyšíme, v divadlech — ani národní ruskou operu nevyjímaje — či v koncertech, jež ruské hudební spolky pořádají, ano i ta, která se v domácnostech pro ukrácení dlouhé chvíle provozuje, veškeré tyto odrudy hudebního umění nemohou se jinam vřaditi, než v kategorii všeobecné evropské hudby; neboť se tu nesetkáváme téměř s ničím v moderní hudbě ruské, čím by se tato od západoevropské lišiti mohla. Ano i mezi oněmi skladbami ruskými, v nichž jaksi ohlas jisté určité národnosti zaznívá, mohou jen málokteré činiti nároky na název „ruské hudby“, poněvadž jsou hlavně psány v západoevropských formách a dle teorií západoevropských. Na čem tedy spočívá ona hudba, která vším právem zasluhuje názvu „ruská národní?“ (Pokrač.)

Rubinstein co skladatel oper, oratorií a symfonií.

A. V. Ambros.

(Pokračování.)

Také v oratorium „Ztracený ráj“ střídají se momenty zdařilé a výtečné s momenty lhostejnými, ba i planými. V celku činí dílo to povážlivě unavující dojem. Co toho jest příčina? Chceme se pokusiti

může. To, jakož i mnohá rána z ručnice v „Čarostřelci“ učiní zajisté — ač to mnohému uchu poněkud naivně zníti bude — více pro popularitu opery té, než by kdo ze severu si mysliti mohl; neboť naši hrdí Římané jsou, jak známo passionovaní myslivci, ptáčníci a pyrotechnikové. Člověk musí zažiti onen jásot, v nějž obecenstvo při sestřelení orla vypuklo, jakož i onu pozornost, s jakou sleduje let vyplašeného ptactva nočního; a což ty skotačivé bludičky! Onu tajemnou čarovnou moc strachomorny hrůzyplné obecenstvo nepochopilo, poněvadž neposlouchalo, co se v orchestru děje, nýbrž bavilo se bezduchým koukáním na dovednost mašinerie — a když „Samiel“ konečně in persona se objevil, vysmálo se mu obecenstvo plným hrdlem. Nepochopovali, jak sem ta figura přichází. Taková strašidla ovšem ni v albánských ni v sabinských horách neznají. Kapelník Terziani vede vojsko své s obezřetností a s velkým ohněm, však ještě větším hřmotem do boje. On tluče mnohdy po celá

o to, zodpověditi otázku tuto ze stanoviska všeobecného. Hudbě dodávají života i účinku hlavně dva živlové: řádné motivy určitého výrazu, a řádné, důsledné a oduševněné propracování. Slovem posledním nemíníme snad pouze provedení kontrapunktické a jinak vůbec pravidlům theoretickým odpovídající, leč takové, při kterémž celá skladba spočívá na více či méně zřetelně vystupujícím motivu základním, zcela obdobně jako organismus byliny či zvířete, aneb jak velikolepé poměry gothického chrámu spočívají na základní formuli zcela jednoduché. Oplývati motivy základními, toť jest dar boží, to jest nadání — většího kdy sotva kdo měl než Mozart a František Šubert. — Porozhledněmež se v moderní naší hudbě, tož nalezneme náramně mnoho ducha a úžasně málo myšlenek. Kde by as přec bylo lze najíti hodně vydatný pramen jarých, nových motivů! Bažení po úspěchu co nejrychlejším a odpor proti suchopárné práci na tvrdé školní lavici skoro úplně vyhubily druhý živel hudební, důkladné propracování. „Duch“ hraje nyní tutéž úlohu jako bohatý strýc ve veselohře, jenž musí za svého synovce platiti veškeré dluhy. Přibližujeme se takoruka zase počátkům (naší) hudby okolo r. 1600. Z vyšších důvodů esthetických tenkrát Florenčané zahodili celé to haraburdí melodie a kontrapunktiky a nahradili je deklamací, kteráž přísně se řídila dle akcentuace slova a slabiky. Tento „stile recitativo“ aneb „rappresentativo“ (jak jej nazývali) působí nám dlouhou chvíli. Genialní Monteverde a jeho žák Cavalli utvořili z této prázdné, pathetické deklamace náš recitativ i jeho tvary pro výkřik, otázku, odpověď a závěrek. Žili jsme z těchto skoro úplně dvě století a můžeme z nich ještě dvě století a déle žiti — i to se stalo rokokem; nyní buď se recitativ úplně vylučuje či vlastně rozplývá se v „nekonečné melodii“, jako u Wagnera, aneb slyšíme recitativy, jako v Rubinsteinově „Ztraceném ráji“, které by co do nehybnosti a nemotornosti hned vedle oněch z r. 1600 státi mohly a ve způsobu svém ovšem znamenitostí jsou, avšak nijak potěšitelnou.

Co se konečně týče skladeb duchovních, jsmeť

čísla taktovkou na partituru a odklepává tak k nevystání každý jednotlivý takt a ve strachomorně věru závodila taktovka jeho, co se hřmotu týče, s burácením hromu rozezleného mašiny za kulisami, až vše praštělo. Prosa jest změněna v nezbytné pro Vlacha secco-recitativy, jež se ovšem hodí do Webrovy partitury jako pěst na oko. Ouvertura byla věru výtečně sehrána a živě applaudována. Sbory šly výtečně, o tyto u nás není nouze; zvláště sbor na konci prvního tercettu musel býti na bouřlivé „da capo“-volání opakován. Dámské úlohy byly celkem dobře obsazeny i Maxe zpíval krásným tenorem obdařený pěvec. Sbor při čepení minul se účinkem i finale bylo s malou slávou skončeno. „Ottokara“ a kapucína zpívali mizerní pěvci třetí třídy; vzdor tomu líbila se celkem opera ta velmi a když opona spadla, nechtělo být potlesku a pochvalného volání konce. „Čarostřelec“ stal se čestným občanem v Římě, onen Čarostřelec, jenž jest nejryzejší národní operou německou. x

tomu také zvykli, že se způsobem uměleckým a dobře odůvodněným užívá jistých slavnostních tvarů kontrapunktických. Nedýcháme zrovna volněji, když závěreční sbor v II. oddělení Rubinsteinova oratoria pojednou si vykračuje způsobem fugy? Bohužel hned zase vystřízlivíme; neboť o onom jasném, organickém propracování, v jakém se znali staří mistrové, u moderního skladatele není více řeči. V celém tom dlouhém a širokém „ráji“ Rubinsteinově sotva bys našel půl tuctu motivů s fysiognomií určitou, a místo organického, zdravého provedení najdeš deklamace, zajímavé, překvapující chody harmonické, efekty harfové a pozounové. Kde s nutností očekáváme akcenty náruživosti, vroucnosti, bolu, radosti atd., vždy jen vystupuje tentýž temný, deklamatorní ton. Podává-li skoro jako zázrakem libretista skladatelovi nějaký podobný moment — na př. poslední dvojzpěv mezi Adamem a Evou — nechá jej sobě skladatel skoro úplně ujíti. Nyní překvapuje nás skladatel něčím krásným, do očí padajícím, a hned na to jsme zase v smutné poušti, kde žádné kvítko nekvete, kde žádná palma nešumí. Kdo by hned dle prvního sboru duchů nebeských, jenž zní tak velebně, tak ušlechtilé a krásně, neočekával dílo první velikosti aneb co by o dílu soudil, kdož by uslyšel na př. překrásný, jarý, půvabný sbor: „Jak se poupaty vše odívá?“ — Jak překvapuje genialní líčení chaosu (tak rozdílného od Haydenova líčení), jak překvapuje dále ono místo „Budiž světlo!“ oným neočekávaným akordem kvartsextovým, jímžto jak by se pojednou rozbřeslo. Přivykli jsme již tak velice onomu znamenitému místu v Haydnově dílu, že jsme zrovna překvapeni vidouce, že se to může ještě jinak udělati. V druhém oddělení vůbec (až k momentu stvoření zvířat, kde skladateli pojednou křídla ochabnou,) vystupuje jedna krása za druhou — vyjímáme z toho pouze ječící piskot jako lokomotivu, jímž skladatel způsobem nikoliv šťastným znázorňuje výšku oblohy. Dábel se svými hřmotnými ariemi není právě příliš význačný, k zápasu démonů sotva by stačily síly smrtelníka — snad Haendel aneb Beethoven, jehožto rozpoutaná bouře v první větě deváté symfonie pravému zde tonu nejvíce se přibližuje. Bůh neměl by zpívat a tenorem již dokonce ne. Spůsobu, jakýmž Mendelssohn tomuto úskalí co nejdůmyslněji se vyhnul, nebylo lze zde užiti, slyšíme bez toho sborů víc než dosti. Začíná-li však „starý od věků“, jež malíři vyobrazují co velebného starce s dlouhým vousem, dělají pojednou konkurenci Arnoldu z Melchthalu a Raoulvi, tož se o nás pokouší všelike myšlenky atheistické a to přec nezdá se býti posledním cílem a účelem oratoria!

(Pokrač.).

Z ciziny a Rakouska.

Z Vídně. (Pův. dop.) Pátý koncert filharmonický přinesl, mimo Haendlovův pětivětový koncert v -moll pro smyčcové nástroje a Mozartovu „Jupiterovu symfonii“, dvě ouvertury co novinky, a sice první, nazvaná „Normannenfahrt“, pochází z pera Dietricha, v severním Německu žijícího skladatele, druhá

k Shakespearovu Richardu III. z pera Roberta Volkmanna. Obě skladky vstupují rozhodně na půdu hudby programní, oba skladatelové kráčí po dráze Beethovenem naznačeně, Berliozem, Wagnerem a Lisztem rozšířené. Barvitost instrumentace jest oběma jen prostředkem k vlastnímu účeli, t. j. vyznačení situace k básním, jež skladbám těm za podklad slouží, z nichž první báseň blíže poznamenána není, druhá však společným majetkem všech časů a národů se stala. Krátce řečeno Dietrich i Volkman vycházejíce ze stanoviska moderní hudby, podali nám v skutku něco dokonalého a mistrného. O provedení veškerých čísel programu mohu pomlčet, známát jest ode dávna mistrnost našich filharmonikův. Po dlouhém čase vystoupil u nás opět jednou Frant. Liszt ve zvláštním „monstre koncertu“ k dobročinnému účelu co klavírní virtuos, však lépe řečeno co tlumočnick klavírních symfonických skladeb. Od jiných dobročinných koncertů lišil se tento i tím, že se na programu skvěla jmena: Bach, Weber, Šubert, Mendelssohn, Šuman, Liszt, Goldmark, a že se v něm zúčastnily naše nejpřednější spolky: „Männerengesangsverein“, „Singverein“ a orchestr dvorní opery. Koncert začal vzletně a čile pracovanou ouverturou k „Abu Hassanu“ od K. M. Webra, provedenou orchestrem dvorní opery řízením Dessofovým. Po té vytáhl náš „Männerengesangsverein s orchestrem dvorní opery v boj i provedla tento mistrný voj Šumanův vítězný, t. z. „Ritornell“ (dle Fr. Rückerta) pro pětilhassý sbor, a Šubertovo „Allmacht“ dle skvělé úpravy Fr. Liszt'a, s průvodem orchestru a varhan s mnohohlasým sborem úzce srostlým. Řada přišla na mistra Liszta, velducha to v říši pravé symfonické hry na klavír; spojen jsa s dvorním orchestrem, který vedením Herbeckovým největší dokonalostí hry vynikal, k jedné umělecké bytosti, vykouzil obraz nálady s nejbujnější života rozmanitostí, v němž lyrika ve všech stupních až k dythirambu v nejužší sesterský svazek s duchem epiky a dramatiky vstoupila. K slabému jen pojmu o mistrově jadrné, bujaré i čarovné, něžně perlící se hře, vznešené celý svět obsahující poezii techniky jeho, dopomůže to co jsem pověděl. Takovým způsobem zakončeno oddělení první.

Druhou polovicí otevřela novinka „slavnostní vstup (pochod) a sbor z opery „Královna ze Sáby“ z pera velice nadaného Karla Goldmarka. Jest to velmi obtížné, z organického spojení vytržený operní výňatek řádně oceniti. Skladby hudebně dramatické, pokud jsou novinkami a nebyly slyšány co organický celek, neměly by se nikdy, vyjma celou scenu se všemi příslušnostmi uváděti.

Tato skladba svěřena byla taktovce Dessofově, dvornímu orchestru a sboru téhcz uměleckého ústavu. Osmihlasý sborový žalm Mendelssohnův „a capella“ přednesený „Singvereinem“ zanechal jako vždy dojem hojnosti viry k pravému přesvědčení vedoucí, ač řízení Joh. Brahmssem bylo metronomicky odměřené, neoduševněné. Podobný předešlému dojem zanechala „letniční kantáta“ od Šeb. Bacha: „Nun ist das Heil u. die Kraft“ pro sbor, orchestr a varhany. I zde byla taktovka Brahmsova mdlou, avšak „Singverein“ ve spolku s varhanikem Biblem účinkoval plnými hlasy a plnou duší. Zakončen byl koncert — budiž mi dovoleno bych toho významu užiti směl — „klavírně a orchestrálně symfonickou rhapsodií“ od mistra Liszta. Liszt sotva najde ve světě uměleckém někoho, kdo by jej v síle a hloubce myšlenek, v bohatství barvitosti, zároveň však i v harmonické jednodlosti v subjektivním i v objektivním kouzlu tvořivosti překonal. V jeho uměleckém působení jeví se v sebe zasahující prvotní obraz umění veškerého; poezie, malířství, plastika a hudba nejvyššího a nejhlubšího významu zní z jeho děl a z provedení jich jím samým. Žádná stránka životného naladění nezůstává bez povšimnutí, a nade vším vznáší se duch, „psyche“ se všemi svými silami k plnému harmonickému, polyfonnímu sboru spojenými. Kdybych mluvit chtěl o heldování a bouři potlesku, jež tuto hudební slavnost provázely a zakončovaly, upadl bych z poezie v říši všední prózy. Protož rychle končím dopis svůj, který sobě za předmět obral pravou událost hudební těchto dnů: vystoupení velmistra Liszta co virtuosa v našem městě opět jednou po pauze 30leté.

Dr. hr. Laurencin.

**Z Vídně. Dne 25. ledna poprvé jest provedena v divadle „na Vídni“ nová opereta Emile Jonase

pod názvem „Japanka“ za osobního vedení skladatelova. Děj jest sice chudý, za to jest celý tekst tím lascivnější, tedy pro Vídeňáky jako schválně dělaný. Kroje japonské hrají zde velkou úlohu. Hudba se celkem líbila; zvláště několik ariosních míst a orkestrálních efektů vzbudilo oblibu; ostatně používá Jonas k naznačení elementu japonského nemírně bubnu a plechu, tedy „turecké muziky“.

***Houslista Miška Hauser*, jenž téměř celý svět se svým uměním procestoval, ba i u divých hord indianských ohromné furore způsobil zvláště svou velmi působivou komposicí „Vogel als Prophet“ a jenž svou přítomností v loňské saisoně též pražské obecenstvo právě touže komposicí poctil, koncertuje nyní po Německu. Nedávno podal svým hudebním přátelům ve „Frankfurtě nad Mohanem“ nové důkazy své dovednosti.

***Město Genf* vystaví si z peněz, jež vévoda brunšvický mu odkázal, nádherné divadlo.

***Impresario Ullmann* počal znova svou uměleckou honbu dne 18. ledna v Berlíně. Hvězdou první velikosti jest tu pí. Trebelli-Betini, okolo níž se dámy Singelée, Regan-Simon a Žofie Menterova, pak pp. Lotto, D. Popper a Stennebrugen v ladném skupení řadí. Pakliže lipským listům věriti smíme, našel Ullmann ve svém kolegovi Hofmannovi nebezpečného konkurenta, o němž jsme již v předešlém roce zmínku učinili. Pokud však bude tento poslední jen se silami 2. či dokonce 3. stupně operovati, zvítězí Ullmann vždy nad ním, vzdor nejkřiklavějším reklamám. Pokud se nás týče, považujeme oba za zbytečné. Umění tu nezíská praničeho; jen tučný zisk jest pánům těm hlavní věcí.

**Mezi nejsilněji navštěvované konservatoře hudby náleží v nynější době stuttgartské, v němž nalézají se v tomto ročníku přes 500 chovanečův, mezi nimi 71 Severo-Amerikanů.

***Wagnerovi „Meistersingři“* došli skvělého úspěchu v Kolíně n. R. při prvním provedení dne 9. ledna. — V Mnichově bude v únoru b. r. vedením kapelníka Leviho Wagnerovo hudební drama „Tristan a Isolda“ dáváno. Totéž drama připravuje se nyní ku provedení ve Výmaru. — V Buda-Pešti byl poprvé v nedávných dnech proveden Wagnerův „Zakletý Holanďan.“

***Rheinbergrova* opera: „Vězníkova dceruška“ jest v Štýrském Hradci poprvé dne 7. led. provedena. Hudební část se líbila.

**Poslední díl *Wagnerova* „Prstenu Nibelungova“ tak zvaný „Götterdämmerung“ vyjde ještě během tohoto roku ve výtahu klavírním. Výtah ten svěřen byl dovedným rukou prof. Klindwortha v Moskvě.

***Švédský kvartet dámský* koncertuje se skvělým výsledkem v Paříži.

***Spontiniho* narozeniny (100leté) budou oslaveny způsobem mistra toho důstojným v rodišti jeho Majolati.

***Ze Lvova.* (Pův. dop.) Dne 18. ledna zemřel zde veleoblíbený druhdy zpěvák a učitel zpěvu na gymnasiu polském, Felix Szumlanski. Zaslouží, abychom mu věnovali nad hrobem vděčnou památku; neboť byl první, jenž v roce 1845 v koncertě výtečného houslisty Stanislava Serwaczynského zapěl rodá-

kům svým naši národní: Kde domov můj“ v překladu Jana Kamiňského „Gdzie domek mój“, kteráž od toho času v Haliči tak zdomácněla, že nyní vůbec za původní polskou píseň se považuje. Charakteristické pro tehdejšího ducha čusu zajisté jest, že cenzura jen pod tou výminkou dovolila přednes této písně, když místo: „w ziemi polskiej“ bude se zpívat: „w ziemi górskiej domek mój!“ V. D.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Od několika dní mešká v Praze vážený v Německu skladatel i spisovatel hudební p. Ferd. Hiller, ředitel slavných koncertů jednoty hudební v Kolíně nad Rýnem. Tentýž navštívil též kapelníka p. Smetanu i vyslovil přání, že by rád za svého pobytu v Praze uslyšel nějakou z původních oper českých, kterémuž přání vyhověno bude.

* *Hudební pozůstalost* po zesnulém skladateli Václavu Tomáškově stala se již blahosklonnou štědrostí svob. pána dra. Edv. Tomáška, dvorního rady ve Vídni, majetkem kr. musea českého i došla již do Prahy v velkých dvou bednách. Máme všechnu příčinu, těšiti se srdečně z tohoto obohacení národního našeho ústavu příspěvkem pro dějiny našeho umění domácího zajisté velevzácným.

* *Skladatel Zdeněk Fibich* nalézají již také v Německu zaslouženého uznání, právě vyšly tiskem v Lipsku čtyry z jeho nejlepších ballad: „Huslař — Tragedie — Noc v lese — a Loreley“, s nimiž laskavé čtenáře co nejdříve blíže seznámíme. — Zároveň se dozvídáme, že též skladatel pracuje na novém kvartetu šmyccovém.

* „*Slavín*“, sbírka podobizen, autografů a životopisů předních mužů českoslovanských — dílo to velmi záslužné a s chvalnou objektivností redigované, dospělo právě k sešitu XII., jenž obsahuje dokončení životopisu Fr. Rubeše, dále životopisy K. J. Erbena, Bedřicha Smetany a J. Hanuše, jimžto připojeny jsou zdařilé podobizny těchto čtyř výtečníků. Upozorňujeme zejména laskavé čtenáře své na životopis předního našeho umělce hudebního, B. Smetany, v němž spisovatel líčí způsobem objektivním a spravedlivým vzácné zásluhy jeho o domácí naše umění, co pak se týče působení jeho při divadle našem od r. 1866 počínaje, pronáší se spisovatel takto:

„Divadlo naše, až dosud ponejvíce jen po otčimsku obsluhované, našlo v něm pěstitele, jenž se mu s celou vělostí duše své obětoval. Smetana nehrozil se žádné obtíže, žádných překážek se neleká a práce nelitoval, tak že v čase poměrně krátkém opera naše stála na výši, již by byl nikdo v obmezených poměrech našeho divadla očekávati se neosmělil. Repertoire valně a obažně rozmnožen, a to nejenom výtečnými plody cizími ale hlavně podporováním produkce domácí. Jména Šebor, Bendl, Skuberský, Rozkošný, Hřímálý a na muoze zdařilé plody mazy jejich svědčí jasně, že umění české vstalo z mrtvých a našlo přátelského přístřeší. Že Smetana nezůstal v ruchu tomto pozadu, rozumí se samo sebou, z té doby pocházejí jeho opery: „Braniboři v Čechách“, „Prodaná nevěsta“ a „Dalibor“, čímž dojistá jeho činnost skladatelská u-

končena není.*) V letech 1866—1870 stála opera naše na stupni tak vysokém, že i cizinci co nejchvalněji o tehdejší české operě mluvili a ji za vzor jiným stavili. Bohužel že poměry tyto se změnily, naše opera přestála krise velmi osudné; uměleckých kruhů našich, jimiž vládla dříve nadšená láska k vlasti, zmocnilo se z velké části blahobytnictví a mnozí umělci, již byly dosud ozdobou české opery, přeběhli, protože lepší kynula jim odměna, k německému divadlu a pomáhají bouřat, co obětavost a píle jiných vystavěla. Doufejme, že se podaří muži, jako je náš Smetana, i tuto svízel přemoci, a že opera naše domůže se bývalé zasloužené své skvělé pověsti.“

* V pozůstalosti po zvěčnělém skladateli církevním V. E. Horákovvi nachází se mimo jiné X. *slavnostní mše figurální*, kteráž vyjde tiskem firmy Em. Starý a spol., čímž zajisté se zavděčí četným přátelům skladatelovým ve vlasti naší i za hranicemi. Krámská cena obnášeti bude 5 zl. Pro abonenty „Dašibora“ ustanovena jest značně snížená cena 3 zl., přihlásí-li se nejdéle do konce února b. r.

* Ve prospěch výtečného našeho barytonisty pana Josefa Lva provozuje se dnes Rossiniho „Lazebník Sevillský“ i nepochybujeme, že obecenstvo zasloužilému pěvci v čestný jeho večír přízeň svou v plné míře projeví. Zpívá tenkrát co vložku koncertní solfeži od Marka Bordogniho, slavného kdys tenora vlašského a profesora na konservatoři pařížské. Orkestrální průvod k solfeži té napsal p. kap. Ad. Čech. Také sl. Ehrenbergu zpívá co vložku variace od Adama. V týž večír vystoupí také p. Mareš poprvé v úloze „Basilia.“ Tudiž překvapení hojnost!

* Přátelé hudby církevní mají nyní v chrámu u sv. Vojtěcha své nejmilejší zastaveníčko. Slyšít tam skoro každou neděli něco vzácného a ryzého, bez moderních kudrlinek a floskulí, jedním slovem skladby v pravdě církevní, duchem čistým, duchem pravé zbožnosti provanuté. Zásluha to p. řed. kůru J. Foerstra, jenž nejen ujal se gregoriánského zpěvu, nejryzejší to mluvy církve, leč i k skladbám starých církevních skladatelů pilně přihlíží v nichž jediné postaveny jsou pravé a dokonalé vzory hudby chrámové, nepomíjeje při tom zároveň skladatele novější, kteří tímž duchem ryzím se spravují. S nemalou obtíží a obětavostí vycvičil si p. Foerster dosti četný a statečný sbor, nyní již tak daleko pokročilý, že neodzpěvuje svatý tekst jako nějakou abecedu, leč že jej počíná výrazem oduševněným deklamovati a správně akcentuovati, čímž ovšem nabyvá přesvědčující pravdivosti i působivosti netušené. Pravou pochoutku nalezli jsme v chrámu sv.-Vojtěšském minulou neděli, v kterouž provedena byla Leona Hasslera čtyřhlasá mše vokální s precisností a vybroušeností vzácnou. Při vši umělosti skladby kontrapunktické jevil se celek vždy zcela jasný a průhledný, každý motiv významuplný, každý akcent náležitě byl podán, síla i jemnost výborně se střídaly, hluboký dojem učinilo zejména „et incarnatus“, krásně intonované. Velmi krásně vynikal mohutný, jasný a při tom lahodný alt paní Dvořákové; podobných hlasů přáli bychom každému kůru našemu. V krátkosti se zde jen zmiňujeme, že Leo

Hassler pocházel z hudebnické rodiny Norymberské (nar. 1564), hudební svá studia konal v Benátkách u slavného mistra Ondřeje Gabrieliho, vrchole své slávy dosáhl povoláním ku dvoru císaře Rudolfa II. V skladbách svých přibližuje se více k vznešené opravdivosti a přísnosti slohu Palestrinova, než k volnější škole Benátské. — Zajímavé byly ještě vložky Abbondia Antonelliho (jenž žil v II. polovici 16. stol. a místo ředitele kůru v Lateránském chrámu v Římě zastával) „Quem vidistis“, skladba to šestihlasá s průvodem varhan, milostnou svou naivností velice dojemná, střídavý zpěv pastýřů má cos neodolatelného. Druhá vložka (taktéž s průvodem varhan) byla moderní, avšak ryzím duchem církevním provanutá, z péra o reformu církevní hudby velmi zasloužilého ředitele kůru v kolínském chrámu stoličném, Fr. Koenena. Tímto směrem nechť se berou naši skladatelové, chtějí-li srdcem věřících hnouti a trvalý v něm dojem vzbuditi. Velmi krásně účinkovaly opět responsoria, přísně dle církevních tonů uspořádaná, jakož i české „Pange lingua“, jež jsme poprvé slyšeli správným akcentem deklamatorním. Kéž činný ředitel kůru sv.-Vojtěšského vytrvá na dráze započaté k prospěchu i slávě pražské hudby chrámové, kéž se jeho snahám také dostane vydatné podpory a přízně z vyšších míst!

* V letošním koncertu pro chudé právníky vystoupí obě sestry sl. Marie a Terezie Seydlovoy, z nichžto první je pianistkou a žačkou prof. Epsteina a druhá houslistkou a žačkou prof. Helmersbergra. Mimo tyto uslyšíme opět výtečnou naši zpěvačku sl. Emilii Bubeníčkovou, kteráž bezprávně vzdaluje se po delší již dobu veřejnosti. Opětné její vystoupení uvítáno bude zajisté ve všech kruzích s stejnou radostí. V tomtéž koncertu uslyšíme též vlasteneckou novinku, Fr. Z. Skuherského orkestrální rhapsodii „V máji“.

* V chrámu sv. Vojtěcha opakuje se v pondělí dne 2. února (o půl 10. hodině) krásná vokální mše Hasslerova s velezajímavými vložkami od L. Viadany a Constancia Porty.

* Pan J. Benevic, profesor na konservatoři pražské, pracuje horlivě na praktické škole houslové. Od umělce tak výtečného a v oboru svém tak zkušeného nadíti se můžeme zajisté díla důkladného.

* Z Tábora. (Pův. zpr.) Zpěvácký spolek zdejší chystá nám na den 8. února neobyčejnou zábavu, hodlají provésti Blo d k o v u rozkošnou operetu „V studni“ spolupůsobením výtečného umělce p. Karla Čecha z Prahy, jenž ochotně převzal úlohu „Janka.“

* Z Hradce Králové. (Pův. dop.) Z činnosti zdejšího seminářského zpěváckého spolku s potěšením sdělujeme, že nastoupil dráhu reformy hudby církevní, zasvětiv čin ten dne 18. t. m. provedením chorální mše poprvé dle zpěvu gregoriánského. Dne 2. února hodlá též uspořádati hudební a pěveckou zábavu. Z programu uvádíme zejména: ouverturu z opery: „Alessandro Stradella“, „Pochod lovecký“ J. Löveho, z písní Proškových: „Modré zvonky“ a „Opuštěná“.

*) Známo, že od doby té Smetana složil velkou vlasteneckou zpěvohru „Libuše“ a rozmarnou zpěvohru „Dvě vdovy.“

Česká zpěvohra. (22. ledna: Lukrezia Borgia (Donizetti); 24.: Galathea (Massé); 25.: Bandité (Offenbach); 26.: Sněhulák (Offenbach).

V „Lukrezii Borgii“, jedné z nejlepších prací maestra Donizettiho nejvíce opět zajímala v titulní úloze sl. Paršova; patrný se tu jevil pokrok k lepšimu; rovněž jako v „Drahomíře“, tak i tu, zvláště dramatickostí výrazu na mnohých místech slečna dovedla přímo uchvátiti obecenstvo. Zdařilá interpelace charakteru tak démonického, a na druhé straně opět nyjícího láskou, nemalou zajisté jest zásluhou. P. Čech ml. (Gubetta), pan Kinský, co „Ferrarský pán“, a sl. Hanušova co „Orsini“ i tentokrát důstojně se „Lukrezii“ řadili po boku. Výkon páně Šárův („Gennaro“) potvrdil opět naši naději, že v něm nám zkvétá jedna z neposledních sil naší opery. — Některé z ostatních úloh nebyly právě v rukou těch nejpovolanějších. — Rozkošná, ušlechtilou poezií prodechnutá Masséova „Galathea“ nezvratné svědectví podala o výtečné umělecké spůsobilosti slečny Sittovy (Galathea); p. Čech mladší s stejným úspěchem provedl vděčnou úlohu „Pygmaliona“. „Midas“, pravzor to šibala obchodníka, svěřen jest právem p. Krössingovi. Jen p. Vávra nezdál se býti ve své úloze (Ganymed) zcela doma; a což ta prósa! Vůbec nevyrovnalo se tenkrát provedení co do precísnosti a akuratesy provedení prvnímu této zpěvohry. — P. Frankovský, zasloužilý komik našeho divadla vybral si ku čestnému dni svému Offenbachova „Sněhuláka“ (La boule de neige) i pobavil s p. Mošnou, jakož i s ostatními pány a dámmami (sl. Vávra zpívala „Georginu“) četné obecenstvo v mře hojně. Ostatně jest opereta tato nejslabší a nejmáloemocnější ze všech plodů muzy Offenbachovy; patrně, že zásoba mělkých jeho myšlenek došla a že je nucen bráti základní motivy z dřívějších svých prací, jakosti a ceny nejrozmanitější. X. X.

Směs.

Myšlenky o hudbě.

Výroky slovitných skladatelů a spisovatelů o hudbě.

Sebrala La Mara.

I.

Duch a podstata hudby.

(Pokračování.)

Co jest hudba? Vyznati se musíme a odvoláváme se při tom k jejím dějinám a rozmanitým jejím tvarům, kterých během času vyměnila, že odpovídajíce na tuto otázku nemůžeme abstrahovati od tří jejích podstatných žvlů: rytmu, harmonie a melodie. Všude, kde některý z nich značněji vyvinutý vidíme, kde vystupuje spůsobem novým, původním, charakteristickým, spatřujeme hudbu, ať již v ní převládá rytmus jako u Řeků, anebo harmonie jako v staré hudbě církevní, anebo melodie jako v opeře vlašské, či ať spojuje dva z těchto žvlů v stejnorodý celek, či ať se pronikají všechny tři v mohutném proudu. Hudba, podobající se bohyni s rozličnými atributy, v podstatě své vždy zůstává jednoduchá; jeť trojicí, jejížto pojmy jednotlivé jsme právě byli uvedli, avšak jedinou, nerozdílnou. Každé dílo, z něhož vane živý dech jedné z oněch tří mocí tvůrčích, jest oprávněnou bytostí v její říši.

Fr. Liszt-Berlioz

a jeho symfonie „Harold“. — Neue Z. f. M.

Hudbu bychom tudíž nazvati mohli universelní řečí člověčenstva, kterouž se lidský cit jednou bude moci sdíleti veškerým srdcím spůsobem stejně srozumitelným, kdežto poskytuje krom toho různým národům nejrozmanitější dialekty, pokud jich výraznost ducha toho neb onoho národa lépe vyhovuje.

Fr. Liszt tamtéž.

Hudba dle přirozenosti své nenáleží výhradně říši citů. Onať všelikým spůsobem úzce sblížití se může s zájmy našich myšlenek. Vokální to může volbou textů, jichžto obsah pomocí její přichází k výrazu mocnějšímu, instrumentální pomocí programů.

Fr. Liszt:

Marx: Die Musik des 19. Jahrh. — Neue Z. f. M.

Z stejného zdroje vznikají všechna umění; obsah, nikoliv spůsob, jak co umělec vyslovil, rozhoduje o přednosti v hierarchii krásy.

Tentýž, Clara Schumann,
Neue Z. f. M. Sv. 41.

Nepřestává-li hudební umění vzdor všem neplechám, jež se s ním provádějí, dojmem svým povznášeti a oblažovati nás, tož dokazuje nejlépe velikou a věčnou svojí vznešenost. S láskou není to jináče!

Ferd. Hiller, Aus dem Tonleben.

Litografický ústav a tiskárna Em. Starý a spol. v Praze,

Malá Karlova ulice 147—I.

dporučujeme se slav. pěveckým jednotám ku zhotovení diplomů spolkových, lístků a pozvání k plešům, tanečním zábavám, merendám a pod., programů k produkcím, lístků legitimačních atd. za ceny levné v provedení solidním a umělém, v době nejkratší.

V komisi firmy:

Em. Starý a spol.

v Praze, 147—I.

nachází se:

Die Mehrdeutigkeit der Harmonien
nach leicht fasslichen, aus der harmonischen Progression entlehnten Grundsätzen bearbeitet von

W. E. Horák.

Cena 30 kr. r. č.

➡ Ctěné pp. odběratelé „Dalibora“, kteří dosud nezapřavili předplatné za ročník minulý, jakož i ony, kteří dosud neobnovili nové předplatné, slušně žádá nížeřpsaná administrace, aby sobě neobtěžovali, učiniti tak co nejdříve.

Administrace „Dalibora.“